

Raziskovanje naše preteklosti je premalo sistematično. Kaj npr. vemo o renesansi pri nas in česa še ne vemo? Taka vprašanja bi si lahko zastavljali še in še. Raziskave bi bilo treba programirati. Ob bibliografskem pregledu obstoječe literature za neko razdobje ali neki problem bi bilo treba izdelati programe za to, kar je še treba raziskati. O tem se v zadnjem času pri nas že razpravlja in piše. Treba bi se bilo tudi bolj razgledati po virih. Dragocen vir za raziskavo naše preteklosti so katalogi naših bibliotek, predvsem katalog licejske biblioteke, ki ga danes hrani NUK kot stari katalog v unikatu na velikih obdelanih listih v razmajanih predalih. Pisan je deloma z roko, deloma pa je za novejši čas tipkan. Bibliotekar, ki išče literaturo v tem katalogu, mora obvladati gotico, ker je veliko listov napisanih v tej pisavi. Obiskovalci ga ne smejo sami uporabljati, ker ni zavarovan. Doslej je pretipkana in prilagojena novim pravilom približno četrtnina tega kataloga (ca. 20.000 enot). Ta četrtnina je vstavljena v novi katalog, ki je bralcem direktno dostopen. Pretipkati je treba še tri četrtine starega kataloga. Že iz avtopsije lahko sklepamo, kar bodo potrdile šele podrobne analize, da je bila naša osrednja biblioteka včasih relativno bolj bogata, da je bila bliže evropskih standardom kot danes.

Raziskave evropske preteklosti so v svetu vedno bolj številne in temeljite, zato lahko predvidevamo, da bo svet vedno bolj zanimalo, kakšne knjižne zaklade hranijo evropske knjižnice. Namenoma pravim svet, ker mislim na ameriške študije o evropskih knjižnicah v preteklosti (gl. *Library Quarterly* 1971). Kako daleč pa je še čas, ko bomo lahko poslali v svet katalog licejke v knjižni obliki, če že ne celoten, pa vsaj za posamezna obdobja ali probleme.

Obstaja že nekaj študij o odmevu tujih avtorjev pri nas, še mnogo več pa jih bo treba napisati. Nobena taka raziskava ne more mimo vprašanja, koliko je bil avtor zastopan v licejki.

Stari knjižni fond, ki ga omenjeni katalog predstavlja, torej ni mrtev fond. Vedno več bo v rabi, čimbolj številne bodo raziskave naše preteklosti in čimveč informacij o njej bo želel dobiti svet za širše evropske programe.

Zavedati se moramo, da je prepis abecedno-imenskega starega kataloga šele prva faza in da s tem še ne bo mogoče odgovoriti na vsa vprašanja. V dostopnejšo obliko bo treba še spraviti stvarni katalog starega fonda, ki obstaja sedaj v unikatu v velikih knjigah. Bralec sam ga težko uporablja, ker je pisan še z roko. K preureditvi tega kataloga bi lahko pritegnili tudi študente, ki bi iz njega črpali snov za svoja diplomska dela.

Vsega naenkrat ne bo mogoče realizirati, postopoma se bo pa dalo, če bodo za to finančna sredstva. Ker je že kasno, bo treba pohiteti.